

Visionen (regeringen):
Den svenska livsmedelskedjan år 2030 är globalt
konkurrenskraftig, innovativ, hållbar och attraktiv att
verka inom

SWEDEN
FOOD
ARENA®

Vision

Hållbar matinnovation för tillväxt i Sverige och njutning i hela världen

Mål till 2030

Topp tre i innovations-
rankingar för
livsmedels-sektorn i
Europa

50 nya svenska livs-
medelsinnovationer
som omsätter
1 miljard euro

Minst 50 000 nya
jobb i Sverige

Exportandelen ska
öka till 50 procent

Missions

Världens mest
attraktiva mat
och dryck

Konkurrenskraftig
matinnovation

Mat och dryck för
ett hälsosammare
liv

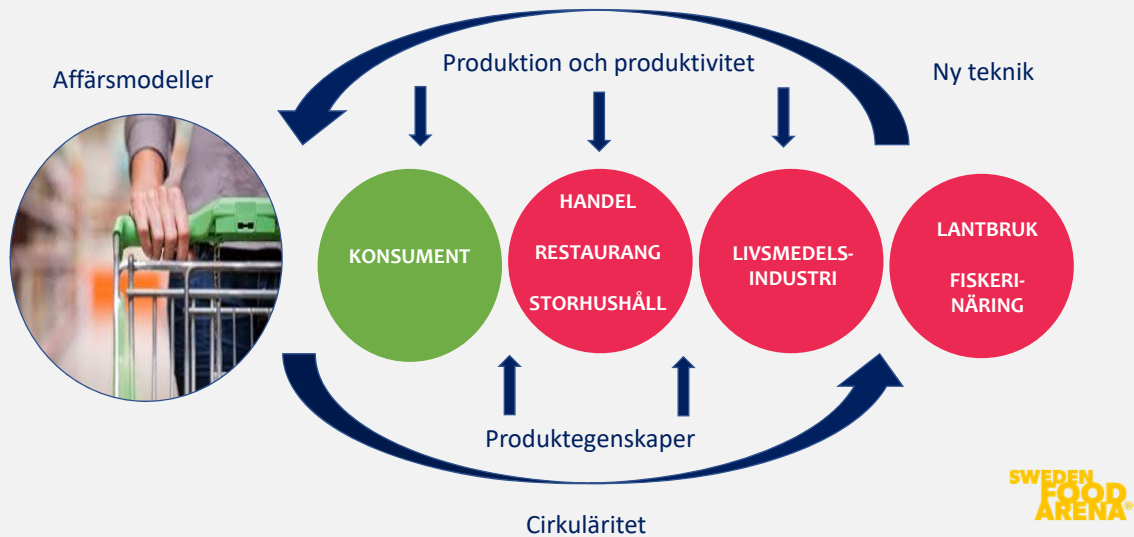
En resurseffektiv
livsmedelssektor

Klimatneutral
livsmedels-
produktion
år 2045

Arenan inkluderar hela livsmedelskedjan

A. Satsning på nationell samverkan

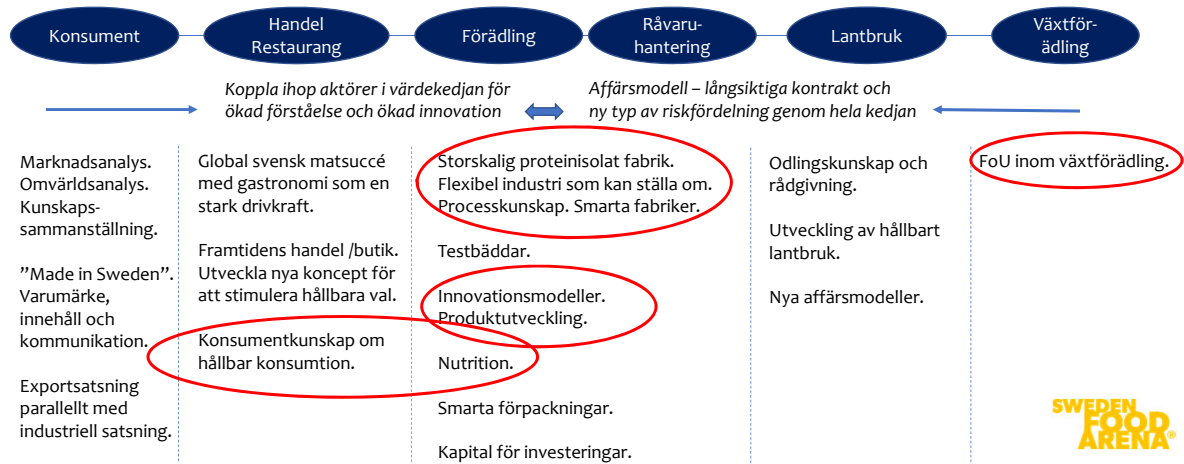
Uttalade behov i växtbaserade värdekedjan

(från workshoparna 9/2 och 11/2 2021, "Livsmedelskedjan som utvecklingsarena")

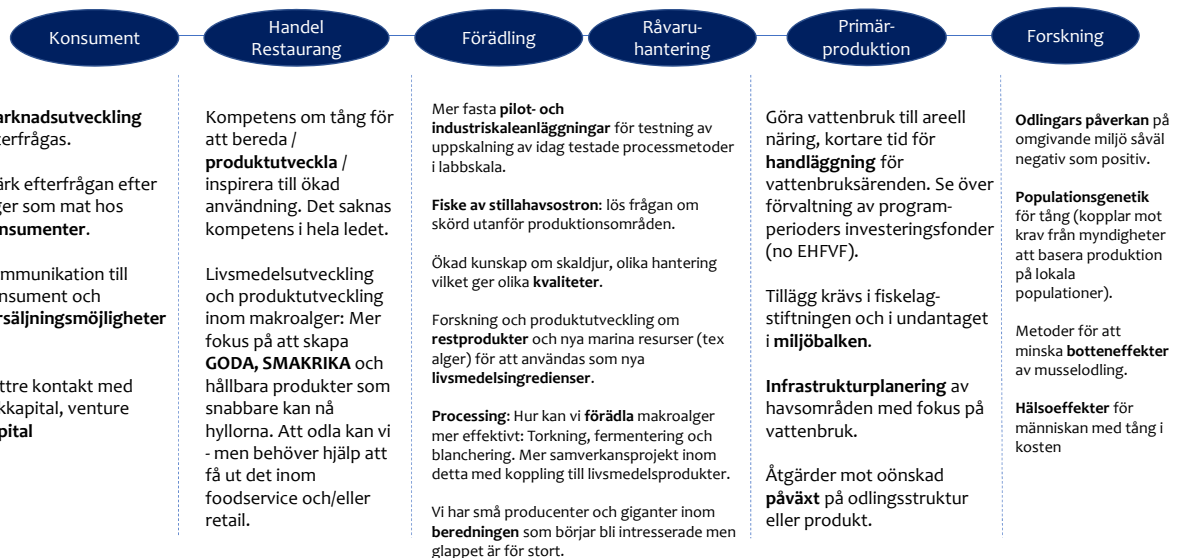
Innovationen ligger nära konsument. 2-3 år

Risktagande och stora kapitalbehov

FoU > 5 år

Extraktiva arter (tång, musslor, ostron, sjöpfung m.fl.)

Fiskodling

Konsument

Konsumentefterfrågan, marknad och produktutveckling genom hela sjömatkedjan för all typ av sjömat.

Handel Restaurang

Konsumentkunskap om hållbar konsumtion.

Förädling

Ökad kunskap om **fiskvälfärd och ekonomi**.

Testbädd inom utveckling av hållbart vattenbruk som samordnar och **kopplar ihop entreprenörer och näringsidkare** med rätt kompetens och infrastruktur inom forskningen.

Ett **blått bioraffinaderi** som säkerställer en värdehöjning av alla de fina blå restströmmarna vi har inom blå bioekonomi

Stärk framtidens mest hållbara system för **akvaponi (RAS)** - så att Sverige kan utnyttja ett fönster globalt där vi odlar den mest hållbara fisken eller exporterar system globalt som används av fler.

Möjliggör fler landbaserade fisk- och skaldjursodlingar. **Industriell symbios**.

Råvaruhantering

Primärproduktion

Förenkla **förstahandsmottagning** inom fiske (fiskaren borde inte behöva vara förstahandsmottagare till sig själv). (gäller det även fiskodling?)

Utveckla **cirkulära affärsmodeller**.

Utveckling inom **vattenrening och utsläppspunkter**.

Forskning

Nya tekniker och **diversifiering av nya arter** för utveckling av hållbart vattenbruk.

Ökad hälsa och välfärd hos de odlade djuren. Producenter och beredare vill ha **fakta** för att kunna ge konsumenten ett ärligt svar kring industrin. Idag vågar inte handeln satsa på sjömat pga en osäkerhet.

Forskning på **hållbara metoder** som kan implementeras för att öka värdet av produkten från ett miljö/hållbarhetsperspektiv.

Miljöeffekter av **storskalig fiskodling på land**.

När, var och hur växer våra vattenbruksarter och hur fungerar ekologin för dessa arter?

Pelagiska fisket

Konsument

Nyanserad **kostrekommendation** för fet fisk från Östersjön då mer kunskap finns och mycket fisk är under gränsvärdet.

Tydligare **riktlinjer ut till konsument** kring vilken sjömat som är bra om man vill äta hälsosamt och hållbart. Livsmedelsverket rekommenderar sjömat 2-3 ggr i veckan men det man mest kommunicerar är rödlistade arter.

Bättre **logistikkedjor** för att fisken ska nå från fiskaren till konsumenten utan en massa mellanled som äter upp förtjänsten för fiskaren.

Miljöcertifiering av småskaligt fiske och fiskprodukter. MSC är alltför dyrt och fyrkantigt för att passa för småskaliga fisken.

Handel Restaurang

Produktutveckling t ex för att öka efterfrågan på svensk sjömat, **öka nyttjandet av hela fisken** (ej bara filé) osv.

Kompetenshöjning kring hållbara fiskevärdekedjor bland återförsäljare, restauranger, konsumenter osv i syfte att öka efterfrågan på svensk sjömat.

Marknads- och produktutveckling för att öka efterfrågan på **sill/skarpssill**.

Förädling

Skattefrågan på drivmedel en utmaning.

Infrastruktur: **Landningshamnar** anpassade till den svenska flottan.

Svensk **beredningsindustri** som kan ta emot småväxt sill. Svensk industri för framställning av fiskmjöl/fiskolja.

Ett stort **glapp i värdekedjan** är just nu hur det pelagiska fisket förstör den lilla nyttiga fisken och infrastruktur/affärsmodellen gör att den enbart hamnar som foder. Största slöseriet inom vårt land vad gäller sjömat just nu.

Med ett minskat uttag/fiske, krävs ökat nyttjande och ökad förädling av fångsterna – till livsmedel eller andra ändamål ur ett bioekonomiperspektiv.

Forskning och infrastruktur/testbäddar för att möjliggöra ökat nyttjade av **blå proteiner** t ex ur restprodukter efter filetering och ur processvattnen efter ökad cirkulär produktion, återanvändande av restflöden osv.

Råvaruhantering

Primärproduktion

Förenkla **förstahandsmottagning** inom fiske (fiskaren borde inte behöva vara förstahandsmottagare till sig själv).

Ta bort toleransmarginalen inom fiske för vad som anges i loggbok då mängden fisk ändå avräknas vid landning och volymen som anges i loggbok saknar kontrollfunktion.

Forskning

Vi måste värna haven/sjöarna och se dem som en viktigare möjlighet till en **hållbar matförsörjning**

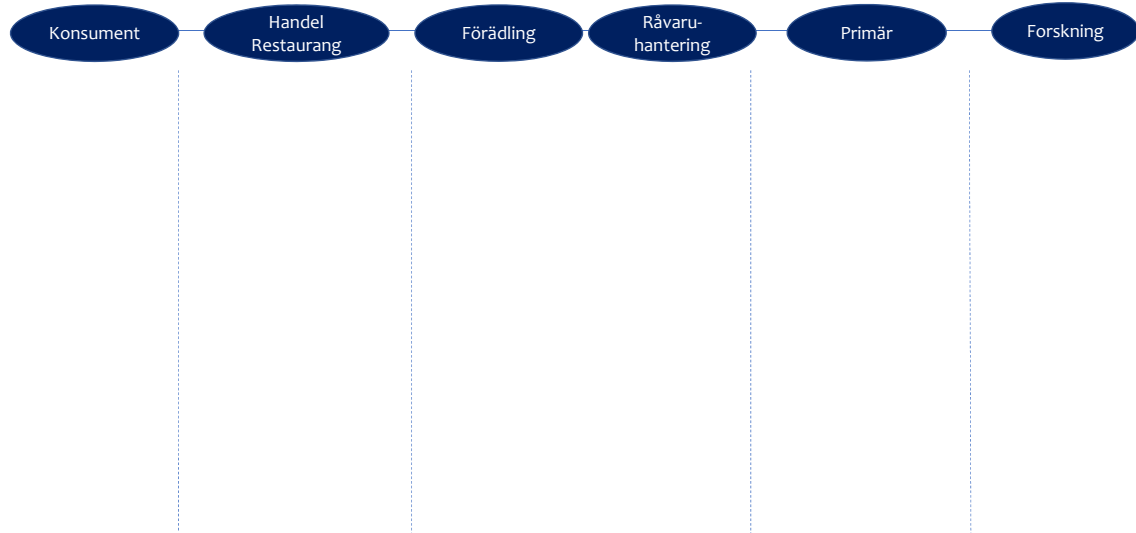
Ökad datainsamling i tid och rum vad gäller dioxin i fisk. Forskning på rening av **dioxin** i fisk för konsumtion, eller differentiering av vilka delar av fisken som kan användas då de har lägre fett/dioxinhalt.

Forskning på **hållbara fiskarter, kvoter och metoder** som kan implementeras för att öka värdet av produkten från ett miljö/hållbarhetsperspektiv.

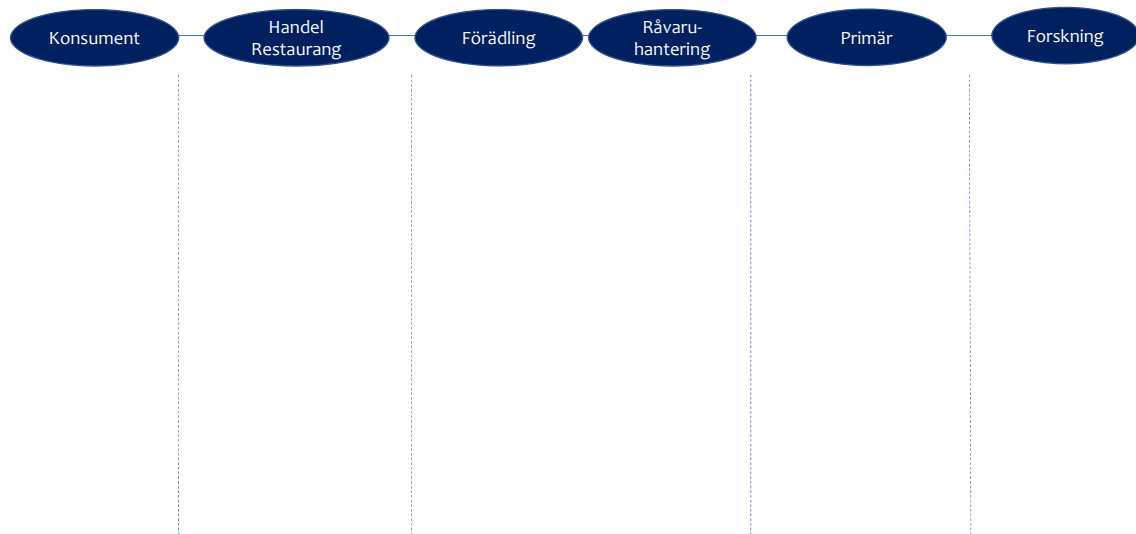
Fiskbiologi, genetik för att identifiera alla delbestånd inom en art, populationstillhörighet, vilket är avgörande för ekologiskt förankrade fiskekvoter (inte fiska ut delbestånd

Kunskap kring likheter och skillnader mellan våra ekosystem (västerhav till bottenhav).

Vad saknas inom extraktiva arter?

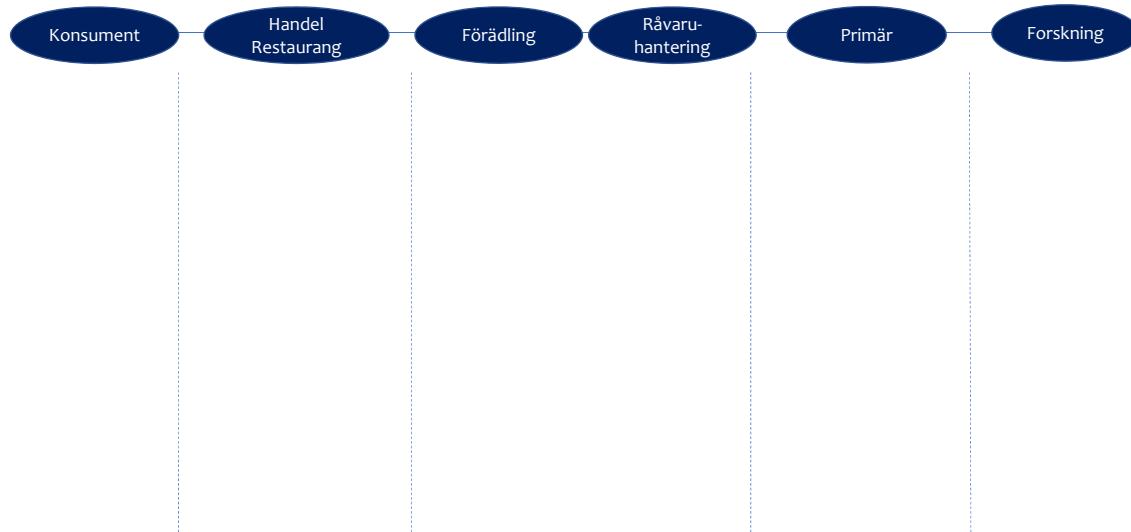

Vad saknas inom fiskodling?

Vad saknas inom pelagiskt fiske?

SWEDEN
FOOD
ARENA®

Politik

SWEDEN
FOOD
ARENA®

- Det saknas idag **övergripande kunskap** hos både politiker och beslutsfattare om fiskets situation
- Politiken måste tydligare **avsätta ordentligt med medel** för genomförande av den **strategi och handlingsplan**
- **Mindre analys, mer verkstad** inom politik och myndigheter
- Större **samstämmighet mellan nationella strategier och lokal tillståndsgivning**
- Det krävs en **ny fiskeripolitik**.
- Mer **medel till företag** för att skapa arbetstillfällen

Samarbete

- Att myndigheter/länsstyrelser och miljöenheter **samarbetar** och har likvärdig och hög kompetens i hela landet.
- Vi kan bli ett **sjöområde** där regeringen stolt och stöttar näringen och också satsar mer pengar på up-start.
- **Innovativa former** för samverkan inom och mellan näring, forskning och policy för att främja en hållbar näring (gäller samtliga).

Policyfrågor – fiske

- Fiske: Inkluderande myndighetsutövande
- Det pratas mycket om att öka fisket av sill/skarpssill för konsumtion men väldigt lite vem som ska bereda och konsumera all denna sill, där **dioxinproblematiken** är med och sätter käppar i hjulen och hämmar efterfrågan.
- Fiske och marina kolonilletter. För fisket krävs en förbättrad **förvaltning kring kvotfördelning** med en bättre spatial struktur där de olika ekosystemen (Västerhav till Bottenhav) tas i beaktning. När förvaltningen ska gå mot ekosystembaserad förvaltning krävs en kvotfördelning som främjar ett fiske för humankonsumtion.
- Fiskeförvaltning och kvotfördelning! Med dagens fördelning och system kommer fiskeråvaran att försvinna.
- För **marina kolonilletter** krävs förenkling kring anmälan, tillstånd och strandskydd.
- Samsyn mellan **marina reservat** och att fortsätta bedriva fiske i området
- **Lättnader avseende licenser** behövs alltidslicenser för att öka fisket av vildfångad fisk. Tillståndsgivning för fiskelicenser inom småskaligt fiske
- Lokal **beståndsförvaltning** bör införas.
- **Miljöcertifiering** av småskaliga fisken/fiskprodukter. MSC är alltför dyrt och fyrkantigt för att passa för småskaliga fisken.
- **Spårbarhetssystem** (inte anpassat för småskaligt fiske).
- Regelverk för fiske med **fasta redskap**.
- Säljakt!

Näring/resurs: Fiske och fisk ur ett Östersjöperspektiv (förhållandena mellan Västerhavet och Östersjön skiljer sig markant och kan inte dras över en kam).

- 1) Styrning av **kvotfördelning** mellan fisken. Ett minskat fiske/uttag krävs i Östersjön av biologiska/miljömässiga skäl. Idag används < 75 % av fångsterna i Östersjön till att producera foder till t ex lax- och minkuppfödning. För att föda upp 1 kg lax krävs uppemot 2 kg sill/skarpssill, dvs ohållbart. Med ambitionen att öka svensk livsmedelsproduktion och självförsörjningsgrad (och "ökad hållbar produktion och tillväxt inom sjömat" som ni formulerar det i frågan) behöver fisken i Östersjön i högre grad användas som livsmedel istället för foder. Det behövs en styrning av kvotfördelningen som gynnar fiske till humankonsumtion över industrifiske.
- 2) **Rumslig styrning av fisket i Östersjön**. Det behövs en reglering av fiskets rumsliga drivande (var man fiskar) för att skydda lekfish och öka Östersjöns lekbiomassa. Utan lekbiomassa på hållbar nivå kollapsar bestånden och därmed underlaget för sjöområdeproduktion i Östersjön. Kan göras t ex genom flytt av trålgränsen, införande av skyddade områden och så vidare. Olika utformning krävs längs olika delar av kusten pga olika naturliga förutsättningar och olika fiskeförutsättningar.
- 3) Reglering som möjliggör fiske efter **underutnyttjade arter**. Med svaga torsk- och sill-/strömmingsbestånd i Östersjön, krävs att **fiske efter fler arter** kan utvecklas (liksom efterfrågan på marknaden efter dessa arter). Detta behöver ske genom att tillstånd ges för fiskare att fiska efter mer än en art (som idag) samt att **nya/modifierade redskap godkänns** för hållbart riktat fiske efter t ex plattfisk och den invasiva arten svartmunnad smörbult.

Policyfrågor – vattenbruk

- Myndigheterna måste se till **värdet av vattenbruksproduktionen** och inte bara se den som "en miljöfarlig verksamhet".
- Lågtrofiskt vattenbruk kan stötta miljöarbetet i skyddade områden
- Ökad **samordning** mellan tillståndsgivande myndigheter nationellt för att främja vattenbruk. Mer fokus på att göra verkstad av vattenbruket och inte projekt och forskning utan värde eller realism för näringen.
- **En väg in för tillståndssökare** som får en personlig kontakt som kan hjälpa till med hela processen
- **Korta behandlingstiden** för tillståndsansökningar och öka tiden för tillstånden
- Ökade medel behövs till myndigheterna för att de skall kunna **ändra processen för tillståndsprövning** när det gäller vattenbruk med en väg in, kontaktperson och stöd till sökande och samordning av tillståndprocesserna i ett nationellt perspektiv.
- Att medel avsätts för att kunna betala ut **miljöstöd** till odlare av extraktiva vattenbruksarter.
- **Förenklad** och mindre tidskrävande ansökandeprocess för vattenbruk.
- Se över hur **tillfälliga tillstånd** kan ges utifrån tanken av att utforska möjliga hållbara system (vattenbruk)
- Samordnad **prövning** samt **samlad lagstiftning**
- De lagar och regler som idag gäller är inte relevanta för **cirkulär odling** och inte heller anpassade för större volymer. Det finns också EU-regler/lagstiftning förknippade med hantering av restprodukter som försvårar eller omöjliggör en hållbar cirkulär produktionsmodell.
- Ge vattenbruk samma **status** som övriga areella näringar.
- Inkludera nya vattenbruksarter i MB 11:11, för in alger som undantag i **miljöbalken**. Alldeles för svårt att få tillstånd för att starta en algodling - det kan ta många år. Till skillnad från exempelvis mussel- och skaldjursodlingar finns inget undantag i miljöbalken så varje odling måste hanteras av Mark- och miljödomstolen.
- Produktion av makroalger: Tillståndsfrågan att utöka odlingar i havet, odla fler arter.
- Tång, vildplockat samt vattenbruk. Tre **regelförenklningar**: jod i livsmedel, kommunikation om livsmedel med tång samt snabbare och enklare hantering vid ansökan om vattenbruk för att odla e x tång/sjömat

Policyfrågor – tillstånd mm

- Regelförenklningar såsom **standardiserade format för tillståndsgivning** med tydliga krav ger förutsebarhet och skydd för det ekosystem som vi är beroende av för våra blå näringar.
- En översyn av **tillståndsregler** för vattenbruk av alger, sjöpunng, och fiskodling som tar om hand om **fekalier och foderspill**.
- Myndigheterna måste se till värdet av vattenbruksproduktionen och inte bara se den som "**en miljöfarlig verksamhet**".
- Lågtrofiskt vattenbruk kan stötta miljöarbetet i skyddade områden.
- Återväxten/generationsväxlingen inom svenskt yrkesfiske behöver lösas. Kräver **en reform av tillstånds- och licenssystemet**. Idag finns en stor mängd tillstånd och licenser som endast nyttjas för mycket begränsat fiske för eget bruk. På pappret ser det därför ut som att Sverige fortfarande har en ansenlig mängd yrkesfiskare, men andelen som fiskar till mer än hushållsändamål är låg. Under nuvarande ordning avslås lejonparten av nya tillstånds-/licensansökningar med hänvisning till att det finns för många yrkesfiskare i förhållande till kvotnivåerna/havets bärkraft. Systemet behöver på något sätt delas upp så att husbehovsfiskare blir en kategori och yrkesfiskare en annan, så att nya yrkesfiskare kan tillkomma för svensk livsmedelsproduktion.

Hållbarhetsdata

- **Definiera indikatorer** för en hållbar sjömatproduktion och -konsumtion och **samla data**
- **USP och storytelling**

Vad saknas?

